

Namsos kommune
Stavarvegen 2
7856 JØA

Saksbehandler, innvalgstelefon
Simon Heier,

Avslag på søknad om skadefellingstillatelse på en bjørn i Bangdal - Namsos kommune – 9. august 2020

Namsos kommune v/Per Olav Meosli søkte muntlig søndag 9. august 2020 kl. 21:07 om tillatelse til skadefelling av en bjørn i Namsos kommune. Bakgrunnen for søknaden var funn av 3 sauekadaver ved Solem i Bangdal, som var påvist tatt av bjørn, og hvorav ett var relativt ferskt. Under behandling av søknaden ble det påvist ytterligere en sau drept av bjørn i samme tidsrom, nær de andre kadavrene. Med bakgrunn i sannsynlig forekomst av binne, samt en helhetlig vurdering av situasjonen, avslår Fylkesmannen søknaden om skadefelling av bjørn. Avslaget ble formidlet per telefon søndag 9. august 2020 kl. 21:22. Dette er et skriftlig svar på både den muntlige og skriftlige søknaden. Vedtaket kan påklages innen tre uker.

Søknaden

Namsos kommune v/Per Olav Meosli søkte muntlig om skadefellingstillatelse på bjørn i området ved Solem i Bangdal i Namsos kommune søndag 9. august kl. 21:07. Den muntlige søknaden ble fulgt opp med en skriftlig søknad fra Namsos kommune, sendt til Fylkesmannen 10. august 2020.

Søknaden begrunnes med funn av 3 kadaver, hvorav ett var ferskt, påvist tatt av bjørn i perioden 25.-25. juli og 8.-9. august, at det går beitedyr i området og at omsøkt område ligger utenfor prioritert forvaltningsområde for bjørn. Det er så langt gjort funn av 14 kadaver i området. Funnene er gjort i området Solem i Bangdal i Namsos kommune, og alle kadaver tilhører Roberth Berre. Det opplyses at Berre er eneste besetning som beiter i området, med om lag 350 sau/lam. Det pekes på at det derfor er et betydelig potensial for økt skadeomfang. Omsøkt avgrensning for fellingstillatelsen beskrives som Solem i Bangdal, Namsos kommune.

Forskrifter og betingelser knyttet til betinget skadefelling av bjørn

Vedtaket er fattet i medhold av lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 18 og 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

I rovviltforskriften § 1 (Formål) heter det:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutnyttelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

I rovviltforskriften § 9 heter det blant annet:

«...Ved vurderingen om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) Områdets betydning som beitemark*
- b) Skadenes omfang og utvikling*
- c) Potensialet for fremtidige skader*
- d) Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak»*

Betingende fellingstillatelser

Miljødirektoratet har i brev av 29. mai 2020 fattet vedtak om kvote for betinget skadefelling på bjørn etter en vurdering av bestandssituasjonen og den skade som bjørn påfører bufe og tamrein i enkelte rovviltregioner. Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, har direktoratet gitt fylkesmennene i region 6, 7 og 8 en kvote for betinget skadefelling på totalt fem brunbjørner, gyldig fra 1. juni 2020 til og med 15. oktober 2020. Av denne kvoten er det felt to bjørner på skadefelling. Dette medfører at gjenværende kvote er tre bjørner.

Politiske og forvaltningsmessige føringer

Det nasjonale bestandsmålet for bjørn ble etter behandling av rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011) satt til 13 årlige ynglinger, jf. rovviltforskriften § 3. Bestandsmålet for region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag) er satt til 3 årlige ynglinger av bjørn.

Følgende fremgår av rovviltforliket;

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. (...)

Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsettingen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig. (...)

2.2.19 Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned. Soneinndelingen må forvaltes tydelig. (...) I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet (...)»

Regional forvaltningsplan for rovvilt i region 6

Det er utarbeidet en forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal og Trøndelag. Gjeldende plan ble vedtatt av Rovviltnemnda 22. mars 2018.

Forvaltningsplanen definerer hvilke deler av regionen forvaltningsmålet skal søkes oppnådd. Av forvaltningsplanen for rovvilt i region 6 er følgende område definert som forvaltningsområde for bjørn: «**Trøndelag:** Avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Grensen går på østsiden av vassdraget».

Brev fra statsråden

Det fremgår i brev fra Klima- og Miljøministeren 28. april 2014 at det skal være en tydeligere soneforvaltning:

«Et tydelig skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder. (...) I prioriterte yngleområder for rovdyr skal terskelen for å tillate uttak av rovdyr være tilsvarende høy, og beitenæringen og andre interesser skal der tilpasse seg rovdyreneres tilstedeværelse.»

Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1):

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur».

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Vi viser til Rovdata som har ansvaret for drift og formidling av data fra det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. Vi viser også til vurderinger gjort av Miljødirektoratet i vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn, der direktoratet i sine vurderinger konstaterer at bestanden av brunbjørn ligger under det fastsatte bestandsmålet for regionene 6–8. Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamlet ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørner som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Ifølge Norsk institutt for naturforskning (NINA) sin rapport 1808 - 2020 ble det mest sannsynlig født 7 bjørnekull i Norge i 2019. Rapporten forteller at antall individ beregnede i region 6 har holdt seg stabilt fra 2018 til 2019, etter en liten nedgang fra 2017 til 2018. Beregnede antall ynglinger i 2019 og 2020 var 1,9.

Bestandsrapportene fra perioden 2010-2018 tyder på at bjørnebestanden i region 6 er forholdsvis stabil, og under bestandsmålet for regionen. Det er registrert 34 individer av bjørn i regionen i 2019, 22 hanndyr og 12 binner. Dette er 2 dyr mer enn i 2018. Legger vi DNA- dataene fra de foregående år til grunn, ser vi at binneandelen har vært svakt avtagende siden toppen i 2015 (2019: 35 %, 2018: 37 %, 2017: 39 %, 2016: 38 %, 2015: 42 %, 2014: 37 %, 2013: 34 %, 2012: 31 %, 2011: 31 %, 2010: 30 % og 2009: 30 %). Ut fra denne informasjonen kan vi forvente at binneandelen i bestanden nå i 2020 er under 40 % (1,5 ganger så mange hanndyr som binner) som fastsatt er satt som måltall i rovviltforliket. På bakgrunn av disse opplysningene anser Fylkesmannen i Trøndelag at kravet til

kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig ivaretatt og at føre-var-prinsippet jf. § 9 derfor kan tillegges mindre vekt i denne saken.

Naturmangfoldloven § 10 slår fast at en påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. I løpet av 2020 er det så langt ikke registrert annen avgang av bjørner i region 6 enn de to felt på skadefelling. I sammenheng med årets skadefelling av bjørn i Sverige ble det gjort et omfattende uttak av bjørn i grenseområdene mot Norge. Uttaket i Sverige kan påvirke bestandssituasjonen i Norge. I Miljødirektoratets vedtak datert 29. mai d.å om kvote for betinget skadefelling på brunbjørn står det følgende: «*Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, finner direktoratet å gi fylkesmennene i region 6, 7 og 8 delegert myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom. Direktoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette brunbjørnebestandens overlevelse i fare. Dette forutsetter at det i størst mulig grad unngås å felle binner (se særlige vilkår).*» Hovedårsaken til kjent avgang av bjørner i Norge er gjennom skadefelling, og delvis lisensfelling. Med den kunnskapen som finnes om antall, reproduksjon og ungedødelighet hos bjørn, anser forvaltningen å ha god oversikt over den samlede belastningen på brunbjørnbestanden. I og med at den samlede belastningen er vurdert ved fastsettelse av kvote, jf. Miljødirektoratets vedtak datert 29. mai d.å., tillegges naturmangfoldloven § 10 mindre vekt i denne saken.

Vedtaket gjelder avslag av søknad om skadefelling av en bjørn i deler av Namsos kommune, og Fylkesmannen anser ikke §§ 11 og 12 som relevant i denne saken.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner. Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Fellingstillatelse kan bare gis dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning slik dette er nedfelt bl.a. i forvaltningsplanen. For å vurdere dette, skal de opplistede skjønnskriteriene i annet ledd i rovviltforskriften § 9 drøftes i forhold til den aktuelle og/eller fremtidige skadesituasjonen og det aktuelle geografiske fellingsområdet.

a) Områdets betydning som beitemark

I søknaden beskrives området det søkes skadefellingstillatelse i som Solem i Bangdal, Namsos kommune. Fylkesmannen anser at området er beskrevet noe upresist. I området hvor skadene til bjørn er påvist 25.-30. juli og 9. august 2020 slippes om lag 350 sau/lam på beite. Denne besetningen tilhører Robert Berre. Besetninger fra Overhalla beitebruk bruker nærliggende områder, og har om lag 4100 sau/lam på beite, ifølge Kilden.no. Det er således et betydelig antall beitedyr i områder tilgrensende til aktuelt skadeområde. Området i sin helhet ligger i Østre Namdal reinbeitedistrikt som i hovedsak beiter i området på vinteren. Beiteområdet ligger i sin helhet utenfor vedtatt forvaltningsområde for bjørn i region 6, og området anses som et viktig beiteområde for sau i sommersesongen og i hovedsak vinterstid for tamrein.

b) Skadenes omfang og utvikling

Ved tidspunkt for søknad var det påvist tre skader forvoldt av bjørn i området Solem ved elva Bongna. Under behandlingen av søknaden ble det påvist ytterligere en skade forvoldt av bjørn i samme område. To søyer og ett lam ble funnet med antatt skadedato 25.-30. juli. Ei søye ble funnet med antatt skadedato 8.-9. august. Totalt er det dokumentert drept 15 sau og lam ved Solem, inklusiv lammet som ble funnet lenger nedi elva. I tillegg er det gjort funn av en sau lenger øst, ved Storsandtjønnna. Skadeomfanget er forholdsvis stort.

c) Potensialet for fremtidige skader

Det er ikke påvist skader på sau forvoldt av bjørn i perioden 2009 til 2019 innenfor det omsøkte området. Imidlertid foreligger det år om annet skader forvoldt av bjørn i forholdsvis nærliggende områder. I 2019 ble det påvist bjørn som skadevolder på 9 sau og lam i august og september øst for området. I 2018 er det ikke registrert noen skader til bjørn, men i 2017 ble 26 sau og lam påvist drept av bjørn, i områder sør og øst for det omsøkte området. De påviste skadene i områder med sau og antall sau på beite tilsier at det er potensiale for fremtidig skade.

d) Mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak

Vi har kommet til et tidspunkt i beitesesongen hvor forebyggende tiltak som skiller rovdyr og beitedyr (for eksempel tidlig nedsanking) vurderes som mer aktuelt enn tidligere i beitesesongen. Fylkesmannen innvilget 22. juli og 9. august 2020 akuttmidler til saueiere, for intensivt kortvarig tilsyn i forbindelse med skadesituasjonen.

Ytterligere vurderinger

Rovviltforlikets punkt 2.2.19 sier at soneinndelingen skal forvaltes tydelig. Det følger av rovviltforliket av 2011, forvaltningsplanen i region 6, samt føringer fra KLD at i de områder som er definert som forvaltningsområder for bl.a. bjørn skal næringsutøverne tilpasse driften med utgangspunkt i at rovvilt forekommer i beiteområdet. I motsatt fall skal næringsutøverne i de prioriterte beiteområdene kunne regne med at rovvilt ikke vil være til hinder for tradisjonell drift med dyr på utmarksbeite. Det nasjonale bestandsmålet for bjørn er ikke nådd hverken nasjonalt eller i region 6, noe som medfører at terskelen for å innvilge søknader om skadefellingstillatelse på bjørn innenfor forvaltningsområdet er svært høy. Området hvor bjørnen er påvist befinner seg utenfor det definerte forvaltningsområdet for bjørn i region 6, og terskelen for iverksetting av skadefelling på bjørn skal dermed i utgangspunktet være lavere i disse områdene.

Fylkesmannen vurderer skadeomfanget som forholdsvis stort, og med et videre skadepotensial. Imidlertid ble det i september 2019 påvist en binne (NT158) i nærheten av det aktuelle området. Fylkesmannen er ikke kjent med at det er identifisert andre bjørner i området de senere år. Med grunnlag i dette vurderer Fylkesmannen at sannsynligheten for at en binne felles ved en eventuell skadefelling er relativt stor.

Det er registrert spor tegn fra det som antas å være en relativ liten bjørn i det aktuelle området, samt et bilde av bjørn på viltkamera sørvest for det aktuelle området i begynnelsen av juli 2020. Det er også dokumentert en bjørn på viltkamera sørøst for området, i midten av juni 2020. Fylkesmannen prioriterer rask analyse av eventuelle DNA-prøver fra området for å kunne styrke kunnskapsgrunnlaget om bjørneforekomsten i området. Hasteanalyser fra området har hittil ikke gitt informasjon om kjønn eller individ.

I forbindelse med skadefellingssøknader i Meråker og Grong 2018, ble hensynet til bestandssituasjonen til bjørn tillagt større vekt enn hensynet til den geografiske differensieringen jf. for eksempel brev fra Klima- og Miljødepartementet datert 14. august 2018 og fra Miljødirektoratet datert 27. august 2018. Det ble også gitt avslag til felling av bjørn i Namdalen i 2019 på grunn av påvist binneforekomst. Tidligere i 2020 ga Fylkesmannen avslag til skadefelling av bjørn i Grong ved flere anledninger, noe som senere ble omgjort av Klima- og Miljødepartementet, jf. brev fra Klima- og Miljødepartementet datert 2. juli 2020. Klima- og Miljødepartementet presiserte i brevet at skadeomfanget i seg selv dette året ikke alene var tilstrekkelig til å gi hjemmel for felling, men de la vekt på en vedvarende situasjon med skader på sau av et større omfang forårsaket av bjørn i de aktuelle områdene i en periode på 10 år. I tillegg var det også påvist flere hannbjørner med DNA-

analyse i Namdalen innværende år. Miljødirektoratet presiserte i brev av 29. mai 2020 at det i størst mulig grad skal unngås å felle binner, og at de tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinne felles skal være iverksatt. En av de to bjørnene som er felt på skadefelling i region 6 i år, er binne. Våren 2020 ble det i Sverige gjort et omfattende uttak av bjørn i grenseområdene mot Norge. Minst seks av disse var binner av ulik alder, som er antatt å også ha benyttet arealer i Norge. Dette uttaket kan påvirke utviklingen av den norske brunbjørnbestanden. Ved vurdering av søknad om skadefelling vektlegger Fylkesmannen sentrale føringer om at områder med kjent forekomst av binne(r) skal prioriteres til bjørn inntil det nasjonale bestandsmålet er oppnådd samtidig som den todelte målsettingen ligger fast. Gitt nåværende kunnskap om forekomst av bjørn i området, vurderer Fylkesmannen risikoen for å felle binne i dette området som relativt høy. Hensynet til bestandens utvikling gis større vekt enn den geografiske differensieringen.

Fylkesmannens konklusjon

Ved søknadstidspunkt var det påvist tre skader etter bjørn ved Solem i Bangdal, samt at det ble påvist ytterligere en skade i det aktuelle området under behandling av søknaden. Totalt er det da påvist 15 skader forvoldt av bjørn i Namsos kommune ved Solem i Bangdal sommeren 2020. Bestandsmålet for bjørn er ikke oppnådd, hverken nasjonalt eller regionalt i region 6. Dette tilsier at terskelen for uttak i områder med kjent forekomst av binne(r) skal være høy. Vi har kommet til et tidspunkt i beitesesongen hvor det er mulig å gjennomføre forebyggende tiltak som skiller beitedyr og rovdyr. Den 17. juli ble en voksen binne felt i Grong kommune. Uttak av binner antas å påvirke utviklingen av oppnåelsen av bestandsmålet. Det ble ved DNA-analyse påvist ei binne øst for skadeområdet høsten 2019. Ingen andre bjørner er kjent fra DNA-treff i området på nåværende tidspunkt. Fylkesmannen vurderer derfor at ved en eventuell skadefelling kan sannsynligheten for å felle binne være større enn for å felle hannbjørn. Kvoten på fem bjørn, satt av Miljødirektoratet 29. mai 2020 forutsetter at det i størst mulig grad unngås å felle binne. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinne felles, skal være iverksatt. Som en følge av disse vurderinger kan Fylkesmannen ikke se at kravet i rovviltforskriften § 9 til skadenes omfang er oppfylt ved tidspunkt for søknad. Fylkesmannen avslår søknad om skadefelling.

Fylkesmannens vedtak:

Ut fra vurderingene ovenfor, vedtak om betingede tillatelser fra Miljødirektoratet av 29. mai 2020, og med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 6, **avslår Fylkesmannen i Trøndelag søknaden fra Namsos kommune datert 9. august 2020 kl. 21:07 om tillatelse til skadefelling av en bjørn med utgangspunkt i funn av kadaver påvist til bjørn ved Solem i Bangdal.** Avslaget ble formidlet pr. telefon til Namsos kommune v/Per Olav Meosli søndag den 9. august kl. 21:22.

Klagerett og andre saksopplysninger

Dette vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages innen 3 uker etter at avgjørelsen er mottatt/ gjort tilgjengelig på www.miljøvedtak.no. En eventuell klage stilles til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Trøndelag. Klagen skal nevne det vedtak som klagen gjelder og nevne den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og eventuelle opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Med hilsen

Gry Tveten Aune (e.f.)
seksjonsleder
Klima- og miljøavdelingen

Simon Heier
Rådgiver
Klima- og miljøavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Miljødirektoratet Postboks 5672 Torgarden 7485 TRONDHEIM

Per Olav Meosli
Statens naturoppsyn Postboks 5672 Torgard 7485 TRONDHEIM